

ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ

ਪਹਿਲਾਂ ਪੀ.ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

ਰਾਮ ਸਰੂਪ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1964 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 881

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (1898 ਦਾ ਧਾਰਾ 5)— ਐੱਸ 480— ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਖੰਡਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਧਾਰਾ (ਐੱਲ. 1948) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਫਸਰ— ਕੀ ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਸਿਵਲ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਂ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਐੱਸ 480 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਇਕਸੂਰਤਾ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਧਾਰਾ 1948 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਿਵਲ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਂ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਿਵਲ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਂ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਪੰਜਾਬ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 228 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 480 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਲ ਭੂਸ਼ਣ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਰੋਹਤਕ ਦੇ ਮਿਤੀ 19 ਜੂਨ 1964 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਅਪੀਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ ਡੀ ਧਵਨ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਫਸਰ ਰੋਹਤਕ ਮਿਤੀ 16 ਨਵੰਬਰ 1963 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਬੀ ਆਰ ਤੁਲੀ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਐਸ ਕੇ ਤੁਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਵਕੀਲ।

ਐਮ ਆਰ ਪੁੰਜ ਅਤੇ ਜੀ ਆਰ ਐਮ ਅਜੀਠੀਆ, ਵਕੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਸ਼ਰਮਾ ਜੇ -ਸ਼ਰਮਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ:

ਸ੍ਰੀ ਬੀ ਡੀ ਧਵਨ, ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਫਸਰ ਰੋਹਤਕ ਨੇ 16 ਨਵੰਬਰ 1963 ਨੂੰ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 228 ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 480 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ 200 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਕੈਦ ਭੁਗਤਾਈ ਪਵੇਗੀ। ਅਨੇਕਚਰ ਏ ਇਸ ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬੀ ਡੀ ਧਵਨ ਨੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਫਸਰ ਰੋਹਤਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ ਉੱਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ "ਸ੍ਰੀ ਬੀ ਡੀ ਧਵਨ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਰੋਹਤਕ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ" ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰੋਹਤਕ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਫਸਰ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੂਣ ਬੋਲਣਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬੀ ਡੀ ਧਵਨ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਇਕਸੁਰਤਾ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਧਾਰਾ, 1948 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਾ ਤਾਂ ਦੀਵਾਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਂ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 480 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 228 ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਖਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 480 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਬੀ ਡੀ ਧਵਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 228 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਬੀ ਡੀ ਧਵਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਫਸਰ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਜਾਂ ਮਾਲ ਅਫਸਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪੀਲ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 228 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਇਕਸੁਰਤਾ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਧਾਰਾ 1948 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਿਵਲ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਾਂ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਕਾਰਜ ਦੀਵਾਨੀ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਾਂ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਰਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਪੰਜਾਬ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ, ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਆ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਸ੍ਰੀ ਬੀ ਡੀ ਧਵਨ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 228 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 480 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਿਵਲ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਂ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ ਡੀ ਧਵਨ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 228 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 200 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ, ਜੇਕਰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਖਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਿਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

Kewal kumar
Translator